

## ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ<sup>1</sup>

ปัทิตา รอดนวล<sup>2</sup>

จากการศึกษาเกี่ยวกับมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำตามพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงประวัติความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการกระทำความผิดซ้ำและการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ เพื่อให้ผู้ศึกษาเกิดความรู้ประวัติความเป็นมาและเข้าใจในความหมาย ทั้งนี้ได้ศึกษาควบคู่กับแนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของจำเลยในคดีอาญา แนวคิดการเยียวยาจำเลยในคดีอาญาจากการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ผิดพลาด แนวคิดหลักการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ แนวคิดการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ และแนวคิดหลักความได้สัดส่วนของการใช้อำนาจรัฐ ทฤษฎีการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งเป็นการสร้างความสมดุลระหว่างประโยชน์สาธารณะกับประโยชน์ของปัจเจกชน ทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุการกระทำความผิดซ้ำ ทฤษฎีดีตรา ทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ ทฤษฎีการลงโทษ และทฤษฎีการปรับโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน เพื่อให้ผู้ศึกษามีความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น จากการศึกษา มาตรการทางอาญาในการบังคับโทษ เช่นการจำคุกนั้น อาจไม่เหมาะสมกับความผิดบางประเภท โดยเฉพาะความผิดเกี่ยวกับเพศและความผิดอุจฉกรรจ์ที่ใช้ความรุนแรง ซึ่งเป็นความผิดที่เกิดขึ้นในสังคมไทยอยู่บ่อยครั้ง ซึ่งกำหนดโทษไว้ในประมวลกฎหมายอาญา โทษหลัก ได้แก่ ประหารชีวิตและจำคุก แม้มีการกำหนดโทษถึงขั้นประหารชีวิตก็ไม่ได้ทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวต่อโทษที่กำหนดไว้แต่กลับมีการกระทำความผิดซ้ำความผิดดังกล่าวมากยิ่งขึ้น แม้ผู้กระทำความผิดจะถูกบังคับโทษแล้วตามคำพิพากษาของศาล เมื่อครบกำหนดพ้นโทษหรือได้รับการปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษ เมื่อออกมาสู่สังคมภายนอกก็มักจะหวนมากระทำความผิดซ้ำอีก โดยพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ได้บัญญัติขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหการกระทำความผิดซ้ำกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง มีมาตรการสำคัญ 3 มาตรการ กล่าวคือ มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาตรการ

---

<sup>1</sup> บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คนพร จิตต์รุ่งเกียรติ และคณะกรรมการสอบ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มณฑิลา ภักดีคง และรองศาสตราจารย์ ดร.พันธุ์เทพ วิฑิตอนันต์

<sup>2</sup> นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

เผื่อระวังนักโทษเด็ดยกขานภายหลังพ้นโทษ และมาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนด มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเอง และป้องกันเพื่อความปลอดภัยสาธารณะ เพื่อแก้ปัญหาการกระทำ ความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรงอันเป็นความผิดที่มีแนวโน้มการกระทำความผิดซ้ำมาก ขึ้นในปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีการตราพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิด เกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ที่กำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้สังคมปลอดภัยและลดการกระทำ ความผิดซ้ำ แต่พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวยังมีบางประเด็นที่เป็นปัญหาหรือยังไม่มีความครอบคลุมมากพอ ซึ่งสรุป ได้ดังต่อไปนี้

ปัญหาประการที่หนึ่ง ฐานความผิดตามมาตรา 3 ที่ให้ใช้มาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ ตาม พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 นั้นได้แก่ มาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 278 มาตรา 279 มาตรา 283 ทวิ มาตรา 284 มาตรา 288 มาตรา 289 มาตรา 290 มาตรา 297 มาตรา 298 และมาตรา 313 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งมาตรา 3 ไม่ได้บัญญัติให้ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ที่ใช้ความรุนแรงอยู่ภายใต้บังคับให้ใช้มาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำด้วย โดยเฉพาะมาตรา 339 วรรคสาม การชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ มาตรา 339 ทวิ วรรค สาม ถ้าการชิงทรัพย์ได้กระทำต่อทรัพย์หรือกระทำในสถานที่ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 335 ทวิ เป็นเหตุให้ผู้อื่น รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ มาตรา 340 วรรคสี่ การปล้นทรัพย์ได้กระทำโดยแสดงความทารุณจนเป็นเหตุให้ ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ใช้ปืนยิง ใช้วัตถุระเบิด หรือกระทำทรมาณ มาตรา 340 ทวิ วรรคห้า การปล้น ทรัพย์ได้กระทำต่อทรัพย์ หรือกระทำในสถานที่ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 335 ทวิ ได้กระทำโดยแสดงความ ทารุณจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ใช้ปืนยิง ใช้วัตถุระเบิดหรือกระทำทรมาณ ซึ่งความผิด เหล่านี้ หากมีการกระทำความผิดขึ้นจะไม่อยู่ภายใต้บังคับของมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ ทำให้ไม่ มีกฎหมายหรือมาตรการต่างๆที่จะเผื่อระวัง ติดตาม คอยควบคุมสอดส่อง หรือเพื่อป้องกันผู้พ้นโทษไว้ โดยเฉพาะกับความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ที่มีลักษณะรุนแรง จึงอาจเป็นอันตรายต่อชีวิต ร่างกายและทรัพย์สินของ คนในสังคมได้

ปัญหาประการที่สอง พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศ หรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ไม่ได้มีการบัญญัติถึงมาตรการเยียวยาหรือชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้ถูกคุมขัง ภายหลังพ้นโทษที่ผิดพลาด เนื่องจากหลักเกณฑ์การพิจารณาให้ใช้มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษนั้นอาจ เป็นไปได้ยากในการพิจารณาว่านักโทษดังกล่าวนั้นจะไปก่อการกระทำความผิดซ้ำหรือไม่ในอนาคต เมื่อการ พิจารณานั้นเป็นไปได้อย่างย่อมน่าจะเกิดข้อผิดพลาดให้มีการคุมขังที่ผิดพลาดไปโดยไม่มีข้อเท็จจริงใดที่แสดงว่าจะ

กระทำความผิดซ้ำอีก ความผิดพลานั้นย่อมเป็นการทำให้ผู้ถูกคุมขังต้องสูญเสียอิสรภาพของตนเพราะต้องถูกควบคุมอยู่ภายใต้อำนาจของรัฐตามคำสั่งของศาล สูญเสียสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย สูญเสียสิทธิในการประกอบอาชีพ หรือโอกาสต่างๆที่ควรจะได้รับไปในระหว่างที่ถูกคุมขังที่ผิดพลาดทั้งที่ควรได้กลับไปใช้ชีวิตอยู่สังคมภายนอกหลังจากพ้นโทษจำคุกแล้ว เมื่อไม่มีการบัญญัติถึงมาตรการเยียวยาหรือชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้ถูกคุมขังภายหลังพ้นโทษที่ผิดพลาด ทำให้ผู้ถูกคุมขังดังกล่าวไม่มีสิทธิได้รับการเยียวยาชดเชยความเสียหายอย่างเพียงพอ

ปัญหาประการที่สาม มาตรา 37 ตามพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 กำหนดระยะเวลาให้ศาลมีดุลพินิจสามารถคุมขังลูกเงินได้สูงสุดไม่เกิน 7 วัน ซึ่งการจะกำหนดระยะเวลาคุมขังลูกเงินเท่าใดนั้น ขึ้นอยู่กับการเตรียมคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งแก้ไขเพิ่มเติมมาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาดภายหลังพ้นโทษหรือคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ใช้มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษของพนักงานอัยการ เพราะการคุมขังลูกเงินนั้นไม่ใช่มาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ แต่เป็นการคุมขังให้อยู่ภายใต้อำนาจรัฐเพื่อรอการพิจารณาว่าจะใช้มาตรการเฝ้าระวังเช่นเดิมหรือใช้มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษต่อไป จึงเป็นกรณีที่กฎหมายกำหนดระยะเวลานานเกินไปเพียงเพื่อความสะดวกในการดำเนินการยื่นคำร้องของพนักงานอัยการ อันเป็นการกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกคุมขังลูกเงิน

ปัญหาประการที่สี่ มาตรา 42 ตามพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ได้กำหนดเรื่องของการอุทธรณ์ว่า การยื่นอุทธรณ์คำสั่งของศาลชั้นต้นเกี่ยวกับมาตรการแก้ไขฟื้นฟู มาตรการเฝ้าระวังภายหลังพ้นโทษ มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษตามที่พนักงานอัยการร้องขอ ไม่เป็นการทุเลาการบังคับตามคำสั่งของศาลชั้นต้น จึงเป็นหลักการบังคับเด็ดขาดเลยว่า การอุทธรณ์ไม่เป็นเหตุการทุเลาการบังคับตามคำสั่งของศาล ดังนั้น เมื่ออุทธรณ์ไปแล้วนักโทษยังต้องอยู่ภายใต้มาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่ง ซึ่งเป็นมาตรการที่จำกัดสิทธิเสรีภาพ หรือเป็นมาตรการที่กระทบต่อเนื้อตัวร่างกายต่อนักโทษนั้น อีกทั้งการดำเนินกระบวนการเกี่ยวกับการอุทธรณ์นั้น ศาลอุทธรณ์ต้องพิจารณาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ก่อนมีคำสั่งวินิจฉัยชี้ขาด ระยะเวลาการอุทธรณ์จึงมักใช้ระยะเวลาที่ยาวนาน ซึ่งในช่วงระยะเวลาดังกล่าวนั้นอาจทำให้ได้รับความเสียหายจากคำสั่งในระหว่างที่มีการยื่นอุทธรณ์ได้

จากการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ ตามพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.ฐานความผิดที่ให้อำนาจศาลใช้มาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ ตามพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มาตรา 3

เดิมบัญญัติว่า “พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับแก่การกระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 278 มาตรา 279 มาตรา 283 ทวิ มาตรา 284 มาตรา 288 มาตรา 289 มาตรา 230 มาตรา 297 มาตรา 298 และมาตรา 313 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

ในกรณีศาลมีคำพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดตามมาตราหนึ่งมาตราใดตามที่ระบุไว้ในวรรคหนึ่ง แม้ศาลจะพิพากษาให้ลงโทษในความผิดอื่นที่ไม่ได้ระบุไว้ในวรรคหนึ่งก็ตาม ก็ให้นำพระราชบัญญัตินี้ไปใช้บังคับด้วย”

แก้ไขเป็น “พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับแก่การกระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 278 มาตรา 279 มาตรา 283 ทวิ มาตรา 284 มาตรา 288 มาตรา 289 มาตรา 230 มาตรา 297 มาตรา 298 มาตรา 313 มาตรา 339 วรรคสาม มาตรา 339 ทวิ วรรคสาม มาตรา 340 วรรคสี่ และมาตรา 340 ทวิ วรรคห้า แห่งประมวลกฎหมายอาญา”

## 2. ปัญหามาตรการชดเชยเยียวยาแก่ผู้ถูกคุมขังภายหลังพ้นโทษโดยผิดพลาด

เดิมไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดให้มีมาตรการเยียวยาชดเชยแก่ผู้ถูกคุมขังภายหลังพ้นโทษ ตามพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565

จึงขอเสนอให้เพิ่มเติม มาตรา 28/1 “ในกรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ถูกคุมขังไม่ได้มีพฤติการณ์ที่จะไปกระทำความผิดตามมาตรา 3 โดยเป็นคำสั่งที่ผิดพลาด ให้ผู้ถูกคุมขังมีสิทธิได้รับการเยียวยาจากการคุมขังที่ผิดพลาดนั้นตามกฎหมายว่าด้วยค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญามาใช้โดยอนุโลม”

3. ระยะเวลาการคุมขังฉุกเฉิน ตามพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มาตรา 37

เดิมบัญญัติว่า “มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าผู้ถูกเฝ้าระวังจะกระทำความผิดตามที่ระบุไว้ใน มาตรา 3 และมีเหตุฉุกเฉิน หากไม่มีมาตรการอื่นใดที่อาจป้องกันมิให้ผู้ถูกเฝ้าระวังกระทำความผิดดังกล่าวได้ เมื่อพนักงานอัยการร้องขอ ศาลอาจสั่งคุมขังฉุกเฉินผู้ถูกเฝ้าระวังได้ไม่เกินเจ็ดวันนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง”

แก้ไขเป็น “มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าผู้ถูกเฝ้าระวังจะกระทำความผิดตามที่ระบุไว้ใน มาตรา 3 และมีเหตุฉุกเฉิน หากไม่มีมาตรการอื่นใดที่อาจป้องกันมิให้ผู้ถูกเฝ้าระวังกระทำความผิดดังกล่าวได้ เมื่อพนักงานอัยการร้องขอ ศาลอาจสั่งคุมขังฉุกเฉินผู้ถูกเฝ้าระวังได้ไม่เกินสามวันนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง”

4. การอุทธรณ์ไม่เป็นเหตุทุเลาการบังคับตามคำสั่งศาลชั้นต้น ตามพระราชบัญญัติมาตรการป้องกัน การกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มาตรา 42

เดิมบัญญัติว่า “คำสั่งศาลในมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาด ภายหลังพ้นโทษ มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้องของพนักงานอัยการให้เป็น ที่สุด ส่วนคำสั่งตามที่พนักงานอัยการร้องขอ ให้ผู้ทธรณ์ได้ภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง

การยื่นอุทธรณ์ไม่เป็นการทุเลาการบังคับตามคำสั่งของศาลชั้นต้น

คำสั่งศาลชั้นอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด”

แก้ไขเป็น “คำสั่งศาลในมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มาตรการเฝ้าระวังนักโทษเด็ดขาด ภายหลังพ้นโทษ มาตรการคุมขังภายหลังพ้นโทษ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้องของพนักงานอัยการให้เป็น ที่สุด ส่วนคำสั่งตามที่พนักงานอัยการร้องขอ ให้ผู้ทธรณ์ได้ภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่ง

ในระหว่างอุทธรณ์ ผู้อุทธรณ์มีสิทธิยื่นคำร้องขอทุเลาการบังคับตามคำสั่งของศาลชั้นต้น

คำสั่งศาลชั้นอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด”

## เอกสารอ้างอิง

คณพล จันทน์หอม. รากฐานกฎหมายอาญา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2564.

ณัฐวัฒน์ สุทธิโยธิน. กฎหมายอาญาและอาชญาวิทยาชั้นสูง ทฤษฎีการลงโทษ หน่วยที่ 6 สาขาวิชานิติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2554.

ปราโมทย์ เสริมศีลธรรม. หลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษทางอาญา ภายใต้โครงการสนับสนุนสารสนเทศเพื่อ การทำงานของสมาชิกวุฒิสภา. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า, 2564.

ภัทรวรรณ ทองใหญ่. อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2565.